FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

In quib. causis militan. fori praescri. uti non possunt. Rub.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

6 facit.l.cum ratione.ff.de execu.tut.† Item no.ꝙ nobilitas proue
nit à principe.hoc declara vt plenè per Barto.in l.j. infra de di
gni.lib.xj.quam repetij.

In quib.cauſis militan. fori præſcri.uti nõ poſſunt. Rub.

1 *Familiares cardinalium,coram quo iudice conueniantur?*

LEX. VNICA.

1 OMnes. † In iſto tit.tractatur de his qui mili
tant in curia principis.i. habẽt offm̃
circa perſonam principis.exemplum in familia-
ribus Pape vt ſunt capellani,cantores,ſcutiferi,
& ſimiles:& cubicularij.nam quouſq; ſunt ad ta
le officium.habẽt certa priuilegia.maximè circa
iudices.vt nõ trahanť corã ordinarijs:ſed corã quibuſdã ſpecia-
libus iudicibus.& hoc erat in familiaribus quibuſdã Imperato-
ris.qui hic nominantur.Si aũt erat de licentia principis verſanť
circa alia,vt ſi negotiantur:tũc ſi cõueniunť rõne adminiſtratio
nis non gaudent illo priuilegio:ſed ſi non ſunt in curia,ſed in pa
tria propria circa propria negotia:nam ibi non gaudebũt priuile
gijs.ſed cõuenientur corã ordinarijs,niſi habeãt cõmeatũ à prin
cipe vſq; ad certum tp̃s,puta quod poſsint ſtare per vnum men
ſem,vel duos, & poſtea redeunt ad curiam.nam tunc etiam in
prouincijs gaudebunt priuilegijs.h.d.iſta lex. & ſic nõ loquitur
de militibus armatæ militiæ.ſed de officialibus publicis qui di-
cuntur militare,vel etiam armatæ militiæ,qñ de licentia princi-
pis obtinẽt poſſe negotiari,aliàs nõ poſſent.vt j.negotiatores ne
militẽ.l.j.nã licet aliàs nõ poſsint niſi ſub magiſtro militũ cõue
niri vt ſ.de iur.om.iu.l.magiſterię.rõne negotiatiõis pñt tñ corã
iudice ordinario cõueniri.vñ facit ad q.ſecũdũ Gul.ꝙ Abbas,
vel prior exemptus ab ep̃o ſi ſit in ſtudio: & ibi tanq; ſcholaris
emit,& vendidit,poſsit cõueniri corã ep̃o.vel alio ordinario.fa-
cit.c.volententes.de priui.li.vj.& dixi in l.fi.ſ. de iuriſ.om.iu. &
2 ſic videtur † de familiaribus cardinalium,ibi dũ dicit.[ſiue do-
morum diuinarũ.]i.principis.] ſiue virorũ potentium.]i.exiſtẽ
tiũ ad latus principis quando cõueniuntur.ſiue pro priuatis de-
lictis ſiue pro publicis functionibus concernentibus cameram
principis,& conueniuntur à procuratore fiſcali.etiam, ſi ſint in
curia nõ gaudẽt priuilegio,quominus poſsint conueniri ibi
coram quocunq; alio iudice ordinario, coram quo alij poſſent
conueniri:vt ibi poſt prin.[pro functiõibus publicis &c.]In tex.
[imò & in alijs priuatis actionibus.]i.actibus.quia non reſi-
dent in curia pro publicis officijs,ſed ſi occupãtur in prouincia
pro priuatis Non ſunt alia.

Vbi cauſæ fiſ.uel diui.domus dominum que eius agantur. Rubrica.

1 *Procurator fiſci,& procurator cæſaris,in quo differant?*
2 *Hæres qui adiuit,& necem defuncti non accuſauit,& cõuentus coram procuratore cæſaris ſi dicat ſe non fuiſſe negligentem.quia defunctus non fuit interfectus, ſed ſua morte mortuus,quod erit officium procuratoris cæſaris?*
3 *Occiſores non poſſunt accuſari,quia mortui,an poſsit auferri hæreditas ab hærede tãquam ab indigno,ſi non uindicauit necem defuncti?ut hic.*
4 *Hæres non adiuit hæreditatem,an poſsit accuſari de negligentia,ut perdat hæreditatem?ut hic & nu.1.*
5 *Occiſores ſunt accuſati & condemnati,infra quantum tempus poterit hæres poſtea conueniri coram procuratore cæſaris?*
6 *Lata ſententia contra occiſores per præſidem, poſsit procurator cæſaris procedere executiuè,& auferre bona hæredis?*
7 *Statutum quòd pater teneatur ſoluere condemnationem pro filio delinquente,& filius fuit cõdẽnatus de delicto,an poterit fieri executio cõtra patrẽ ſine nouo proceſſu?*
8 *Si quis uult petere reſtitutionem in integrum contra ſententiam.ex eo quòd dicat eam latam ex falſis inſtrumentis,uel teſtibus,an habeat primò neceſſe accuſare criminaliter coram iudice maleficiorum notarium de falſo,uel eum qui fuit uſus falſo inſtrumento,ut ſic conſtet de crimine?*
9 *Statutum quòd bona quæ non fuerint poſita in æſtimo infra tantum tempus, intelligantur eſſe publica,an prius requiratur accuſatio coram iudice maleficiorum,& petatur declarari ipſum incidiſſe in pœnam ſtatuti?*
10 *Titius moriatur ante factã declarationẽ,an iſta pœna trãſeat cõtra hæredẽ eius?*

LEX. I.

1 NOn defenſæ. †Cauſa bonorũ auferẽdo
rũ alicui tãq; ab indigno
ꝑpter inultã necẽ defuncti,debet agitari corã ꝓ-
curatore cęſaris priꝰ tñ expedita accuſatiõe crimi
nali cõtra occiſores,& cõſtito de crimine corã p̃-
ſide.h.d.& reputatur bona lex.niſi occiſores ſint mortui, quod
tunc nõ poſſunt amplius accuſari:& de hoc intelligo ꝙ fiet fides
coram procuratore cæſaris,ꝙ hæres non debet adire hæreditatẽ
quando defunctus fuit interfectus, niſi primò vindicauerit ne-
cem eius.ſ.accuſando occiſores:& faciendo eos puniri.aliàs pri
uatur hæreditate.& applicatur fiſco:vt j.dẽ his qui. vt indi.l.j.&
l.minoribus ſi ergo adiuit,& necẽ nõ vindicauit, & aliquis vult
ipſum accuſare de negligentia:& facere ſibi auferre hæreditatẽ:
quæritur de tribus.Primo coram quo debebit hoc facere, & re-
ſpondere coram procuratore cæſaris. qui eſt iudex inter fiſcum
& priuatum:& procurator fiſci coram illo debet dare petitionẽ.
2 † Eſt enim diuerſus procurator fiſci à procuratore cæſaris, quia
procurator cæſaris adminiſtrat bona quæ habet cæſar,vt priua-
ta perſona:vt ſunt molendina,& alij reditus.quæ conuertuntur
ad vſum principis.ideo dicitur procurator priuatæ rationis: ſed
procurator fiſcalis adminiſtrat bona fiſci,quæ conuertuntur ad
3 publicum vſum.Secundò quæritur† ſi dictus hæres conuentus
coram procuratore cæſaris dicit ſe non fuiſſe negligentem,quia
defunctus non fuit interfectus, ſed naturali morte mortuus.qđ
erit officiũ ꝓcuratoris cæſaris? certè ſuperſedebit in lite quouſq;
de crimine cõſtet in curia pręſidis:faciet ergo iſte ꝓcurator fiſca
lis per aliquẽ accuſari occiſores corã præſide:vel quod pręſes in
quirat cõtra illos,& eos condẽnet,quo facto poterit ꝓcedere in
cauſa.quia apparebit de negligẽtia. Tertiò pone ꝙ occiſores nõ
poſſunt accuſari:quia ſunt mortui:& ſic eſt crimen extinctũ:cer
tè tũc poterit procedi coram ꝓcuratore cęſaris in cauſa fiſcali:in
tellige ꝙ tũc oportebit incidenter fidem facere ꝙ defunctus fuit
interfectus à talibus.& hoc coram procuratore cæſaris: qui po-
terit cognoſcere de hoc incidenter.licet principaliter non poſſet
cognoſcere de cauſa criminali. alias nõ appareret de negligẽtia.
4 † Quæro primò.quid ſi hæres adhuc non adiuit hæreditatẽ, an
poſsit accuſari de negligẽtia,vt perdat hæreditatẽ? Rñdeo ſic.ſi
ſibi fuiſſet aſsignatus terminus per iudicem vt accuſaret,& non
accuſauit:vt no.j.de his qui.vt indi.l.j.plus videtur velle ibi glo.
ꝙ etiã ſi nõ fuit aſsignatus.ſi tamẽ tranſiuit tantũ tẽpus quo po-
tuit accuſare,& nõ fecit,idẽ ſit. Ex quibus videť ꝙ ſi nõ ſit aſsi-
gnatus,nõ poſsit accuſari de negligẽtia:niſi hæreditatẽ adiuerit.
& ita poteſt intelligi.l.minoribus.j.qui. vt indi. quæ loquitur de
5 eo qui adiuit.† Secũdo quæritur. quid ſi occiſores ſunt accuſati
& condẽnati, infra quantũ tẽpus poterit hæres poſtea cõueniri
coram procuratore cæſaris? Reſpõdeo infra quinquẽniũ.& nõ
vltra: ſi erat extraneus: ſed ſi de deſcẽdẽtibus,ꝑpetuò:quia plus
delinquunt non vindicando mortẽ defuncti deſcendentes, quã
6 extranei:& ille eſt caſus in l.in cognitiõe.ff.ad ſille.† Tertiò quę
ritur an lata ſententia cõtra occiſores per præſidẽ: poſsit procu-
rator cæſaris ꝓcedere executiuè & auferre bona hæredis: videť
ꝙ ſic:quia doc.dicunt ꝙ ſententia lata cõtra occiſores habet effe
ctum cõfiſcandorum bonorum contra hæredem. Contrariũ dic
ꝙ iſta poſſunt ſimul ſtare ꝙ defunctus fuit occiſus.& tamẽ hæ-
non fuit negligens. quia ignorauit occiſores.& ſic non venit pu
niendus:expedit ergo ꝙ procedatur ordinariè: & detur libellus
per procuratorem fiſcalem.& illa erit cauſa ciuilis.non crimina-
7 lis:& ſic erunt duo iudicia.† Et hoc facit ad quęſtionem ſtatuti.
dicentis ꝙ pater teneatur ſoluere condemnationem pro filio de
linquente, ſi filius fuit condemnatus de delicto, an poterit fieri
executio contra patrem: an autem debeat fieri nouus proceſſus.
ita ꝙ primus ſibi non noceat? de hoc vide per Bar.pleniſsimè in
l.cum filius.de ver.obli.& per Bal. qui adhuc ſubtilius declarat
multa in d.qõ.in l.j.j.ne filius pro patre. vbi omnino vide. Vlti-
8 mò per iſtum tex.in fi.dixit Iaco.de Are.† ꝙ ſi quis vult petere
reſtitutionem in integ.contra ſententiam, ex eo quod dicat eam
latam ex falſis inſtrumẽtis,vel teſtibus.iuxta.l.diuus.ff.de re iu.
& j.ſi ex fal.inſtru. per totum. neceſſe habet primò accuſare cri-
minaliter coram iudice maleficiorum notarium de falſo,vel illũ
qui fuit vſus falſo inſtrumẽto.vt ſic conſtet de crimine.Nec ob.
ꝙ in electione agentis eſt poſſe incipere à cauſa ciuilis,vel à cau
ſa criminali:licet ambas ſimul non poſsit agitare.vt j.de fal.l. di-
uus.iuncta l.vnica quando ciuilis ac.cri.præiu.quia illud quan-
do contra eundem competit ciuilis,& criminalis.non ſic qñ cõ-
tra diuerſos. vt in caſu iſtius l.& in caſu ꝓpoſito. vbi criminalis
cõpetit contra notariũ principaliter,& ciuilis cõtra reũ:& ita de
bet intelligi qđ no.in l.fi.j.de fide inſtr.in gl. quę incipit quæ in-

ſcriptiones &c.iuncta l.j.§.de aduo.diuer.iudi.Idẽ dicit Iac.But.
9 per illã l.†Si ſtatutũ dicat ꝙ bona quæ nõ fuerunt poſita in æſti
mo infra tantũ tẽpus,intelligant̃ eſſe publica.& aliqs deferat bo
na Titij in fiſcũ:quia nõ fuerũt poſita in ęſtimo corã officialibus
cameræ,nõ audiatur:niſi primò accuſauerit eũ corã iudice male
ficiorũ. & petat declarari ipſum incidiſſe in pœnam ſtatuti.hoc
placet. qa hic non reſultat alia pœna quã confiſcatio bonorum.
Ideo totum hoc poteſt expediri coram officialibus cameræ: ca
ſus eſt in l.proxi.non ſic in caſu huius l.vbi venit imponẽda pœ
na occiſoribus. fateor tamen ꝙ requiritur ſententia officialium
cameræ declaratoria:licet ſtatutum ipſo iure cõfiſcet per c.cùm
ſecundùm.de hære.lib.vj.Et ſi Titius decederet ante factam de
clarationem,videtur ꝙ iſta pœna non tranſiret contra hæredem
eius.argu.in l.eius qui delatorem.ff.de iur.fiſ.& vide quæ nota.
Bar.in l.Imperatores.eo.titu.Item facit iſte tex.ꝙ nõ poſsit quis
accuſari eo ꝙ præſtiterit opem homicidæ. niſi primò occiſores
fuerint conuicti,& cõdemnati.de hoc vide per Bar.in l. ſi is q.§.
ſi tu Titiũ.in fi.ff.de fur.& facit l.ſi qs in graui.§.illud.ff.ad Silla.

LEX II.

1 NOn animaduertimus.† Cauſa pertinens ad procu
ratorem cæſaris non debet ad alium iudicem à ſe ad
uocari.vel ſic.quando de maleficio nõ reſtat imponẽ
da alia pœna quã cõfiſcationis bonorum,tota cauſa venit tractã
da coram procuratore cæſaris.hoc dicit.& in hoc differt à l.prę
cedenti.vbi veniebat imponenda alia pœna vnde expedit ꝙ tũc
primò agatur coram iudice ordinario, & declaretur delictũ cõ
miſſum. In tex. ibi. [aduocare velis.] loquitur in filio iſtius qui
ſe interfecit.qui poſsidebat bona paterna, & fuit citatus corã ꝓ
curatore cæſaris volẽtis bona cõfiſcare:tũc ipſe cõparuit,& alle
gabat ꝙ ꝓcurator cæſaris nõ debebat ſe impedire, quouſq; corã
pæſide cõſtaret de hoc maleficio. certè non expedit ibi cõſtare:
quia non agitur de alia pœna inferenda de tali crimine.cũ mor
te criminoſi extinctum ſit tale crimẽ:& omnis alia pœna,poterit
ergo liquidare corã procuratore cæſa.ꝙ ille metu pœnæ futuræ
ſe interfecit.ſic s.l.proxi.in fi.Et ſic no.contra Ia.Bu. & Bal.qui
ipſum ſequitur.vt s.in l.pręcedenti.facit j.qui teſta.fa.poſ.l.ij.cũ
ibi nota.& ff.de bonis eorum qui mor.ſibi conſciue.per totum.
2 ☞ *Qui non poteſt aliquem condemnare, an poſsit pronunciare ipſum eſſe condemnan*
dum, & qui non poteſt abſoluere, an poſsit pronunciare ipſum fore abſoluendum?

LEX III.

1 PRocurator.† Procurator cæſaris ſicut põt exigere pœnam applicandam
fiſco, ita poteſt pronunciare ipſam fore exigendam.
h.d.ſecũdùm literã affirmatiuã in primo & ſecundo di
cto.& tũc loquit̃ de pœna legali quæ venit imponẽda accuſato
ri deſiſtenti ab accuſatione.ſ.qnq; librarum auri.vt in glo.vel ſic
prout habet literam negatiuam procu.cæſa.ſicut non poteſt exi
gere pœnam pecuniariam non applicandã fiſco:ſed parti:ita nõ
poteſt pronũciare ipſam fore exigendã,& tunc loquitur de pœ
na conuentionali,promiſſa per accuſatorem ipſi accuſato, ſi de
ſiſteret ab accuſatione.& ſic no.ꝙ talis promiſsio valet. quod te
2 ne menti.†Item no.ꝙ qui non poteſt aliquẽ condẽnare,non põt
ipſum pronunciare condemnando,& qui nõ põt abſoluere, nõ
põt ꝓnũciare ipſum fore abſoluẽdũ. de hoc in l.j.§.ſi aduer. lib.
Nam ſtatuta in multis locis dicũt ꝙ in vltimis xv.diebus officij
nõ poſsit poteſtas,vel iudex maleficiorũ, aliquem criminoſum
abſoluere.quia conſueuerunt gratificari circa fin.officij propter
ſyndicatum.Certè ſicut non poſſunt abſoluere.ita nec pronun
ciare ꝙ veniat abſoluendus. Et vidi aliquos iudices dimittere
ſchedulas in proceſſu,in quibus declarabant qualiter talis inqui
ſitus venit abſoluẽdus:ſed nõ potuerunt abſoluere.quia erat in
fra tempus ſtatuti:certè non debet attendi talis ſchedula per ſuc
ceſſorẽ:imò videtur iudex puniendus.ſi ſtatutũ dicat ꝙ debeat
expedire proceſſus criminales condemnando, vel abſoluendo,
ſub certa pœna.ſi habuit tẽpus faciendi,& non fecit:nec excuſa
tur rõne dictę ſchedulę vel ꝓnũciationis ꝙ veniat abſoluẽdus.
2 ☞ *Accuſatus, vel inquiſitus per iudicem maleficiorum, ſi dedit fideiuſſores de pœna pe*
cuniaria ſoluenda fiſco, & facta condemnatione iudex maleficiorum compellat fide
iuſſores ad ſoluendum pœnam, quòd poſsint fideiuſſores implorare eius officium, ut
eodem modo compellat criminoſum ad ſibi reſtituendum, licet iudex maleficiorum
de cauſa ciuili non habeat ſe impedire.
3 *Quid in conſulibus mercantiæ ſuper incidentibus & dependentibus?*

LEX IIII.

1 CVm vendente.†Qui emit à fiſco, vel ꝓcu
ratore fiſcali, vel cęſa.tenet̃
& cogi põt ſoluere ꝓtiũ:licet emerit alieno noĩe,ſeu ꝓ
alio & ab illo ꝓtiũ nõ habuerit. ſed põt iplorare offi
cii dicti ꝓcuratoris cogẽtis ipſum ad ſoluẽdũ,vt ẽt cogat mãdatorẽ
ad ſibi refundẽdũ licet illa cã nõ ſit inter fiſcũ & priuatũ:ſed inter
duos priuatos:tñ deſcẽdit à cã fiſcali: iõ talis ꝓcurator tãquã de
depẽdẽtijs,cognoſcere põt.hoc no.& ſemper allegat̃. In tex.ibi.
[emiſſe te.]ſ.noĩe quorũdã.vt j.patet. In tex.ibi.[neceſſariò ſol
uere debes:]qa licet ipſe emat alieno noĩe,qa tñ cõtractus ꝑ
ficit̃ ex ſuo cõſenſu: ipſe eſt ille q obligat̃ ad ea q̃ ſunt de natura
cõtractus:ſicut & ſibi acqrit̃ actio quã debet cedere: vt in l.ſolu
tũ.§.ꝑ liberã.cũ ibi no.ꝑ Bar.ff.de pi.act.In tex.ibi.[tradidiſſe ei
cis.]nõ tñ recœpiſti pretiũ ab eis.iõ ſi vis habere, potes implora
re officiũ eiuſdẽ ꝓcuratoris: vt ſicut de facto te cõpulit ad ſolu
dũ:ita & de facto illos mãdatores cõpellat ad ſibi reſtituẽdũ:fa
2 cit l.minor.xxv.an.in fi.prin.ff.de eui.Et ꝑ illũ tex.dicũt doc.†q
ſi accuſatus vel reqſitus ꝑ iudicẽ maleficiorũ dedit fideiuſſores
de pœna pecuniaria ſoluẽda,& facta cõdẽnatione iudex male
ficiorũ cõpellat fideiuſſores ad ſoluendũ pœnã poſſunt fideiuſſo
res implorare eius officiũ: vt eodẽ modo cõpellant criminoſum
ad ſibi reſtituendũ. licet iudex maleficiorũ de cauſa ciuili nõ ha
beat ſe impedire:vt in l.ſolemus.§.latrũculator.ff.de iudi.qa illa
cauſa deſcẽdit à criminali.ad quod bene facit l.ſi quis ex argen
tarijs.§.rationẽ.ff.de eden.in fi.vbi idẽ iudiciũ eſt de depẽdenti
3 bus.†Et ibi dicit Bal.ꝙ conſules mercãtiæ eodẽ modo videntur
habere ſuper incidẽtibus & dependẽtibus ab eiſdẽ. & ſic contra
fideiuſſores,& ſuꝑ pœnis hincinde ꝓmiſsis, & hoc habui de fa
cto in ciuitate Lucana.de hoc vide bonũ tex.& qđ ibi no. Bar.
j.de ſen.l.cum eorũ.vbi alle.hanc l.glo.tamen quæ eſt hic. videtur
aliter intelligere,ꝙ hic procurator cæſa.cognoſcat de conſenſu
vtriuſq; partis.& ſic per viã prorogatiõis: certè ſufficit cõſenſus
emptoris.vt colligit̃ ex litera:quia hoc nõ ex vi ꝓrogationis ſed
rõne dependentiæ: & ſic etiã inuitis mandatoribus põt de hoc
cognoſcere.imò & per viam executiuam ꝓcedere.quia illa ſunt
ſibi nota vt iudici:& quo officio compellit emptorem ad ſoluen
dum fiſco.eodem & mandatores ad ſibi refundendum.arg.in d.l.
minor.in fi.prin.poterit etiam via ordinaria per actionem man
dati recuperare.vt l.ſi quis cũ procuratorio poſt prin.ff.de pro

LEX V.

1 AD fiſcum.† In tex.ibi. [rationalis].i.ꝓcurator
cæſa. & intellige hoc in loco vbi ta
lis ꝓcurator eſt. vt contingat in ciuitate Romana,&
Conſtantinopolitana,vbi princeps conſueuerat reſi
dentiam facere, ſed in prouincijs in quibus non eſt præſentia ta
lis procuratoris,præſes fungitur vice eius.& ad cognitionẽ eius
pertinent.ita habetur in tex.& glo.j.de bonis vacan.l.ſi vacantia.
lib.x.& ibi vide Bar. qui dicit ꝙ omnes leges dicentes ad procu
2 ratorem cæſa.pertinere.debeant limitari per illam l.† In tex.ibi.
[concuſsionibus prohibendis.] aliâs punitur procurator cæſa
ris.vt j.eo.l.vniuerſi.ſi exigat illa quæ exigere non debet.

LEX VI.

1 SI quis.†Procurator cæſaris cognoſcit etiam inter
duos priuatos, quando alter ipſorum, vel
ambo ſunt conductores bonorum cæſaris. hoc dicit
cum l.ſeq.ſecundùm Albe. quòd conductor bonorum
eccleſiaſticorum poſsit à ſuis creditoribus conueniri coram epi
ſcopo.Item l.ſequens eſt argumen.quòd ſi eſt conuentia de feu
do inter duos hæreditarios:dominus debet eſſe iudex inter eos.
Quid ſi inter feudatarium,& alium?vide in vſibus feudo.in ti
tu.de controuerſia inter vaſallum & alium de beneficio.

LEX VIII.

1 CVm aliquid.† Leges præcedentes loquuntur
in cauſa ciuili,iſta in criminali
& vult ꝙ colonus principis in cauſa criminali conue
niatur coram pręſide,pręſente tñ procuratore cęſaris

LEX IX.

1 VNiuerſi.†Hic ponitur procurator cæſaris ma
gna pœna ſi faciat concuſsiones in de
bitas, & dicit Guli. de Cu.ꝙ quidam procurator re
gis Franc.pro concuſsionibus factis accuſabatur ad
pœnam

pœnam ignis per iſtam l. & quod ipſe defendit eum. dicendo q̄ cum ipſe eſſet illuſtris. vt ſ. eo. l. ſi quis aduerſus. nullus alius inferior à rege poterat eum condemnare. vt ſ. titu. ij. l. quoties. & q̄ iſta l. debet intelligi de miniſtris ipſius procura. vt ſunt baiuli, & exactores alias contradiceret illa l. quoties.

LEX X.

1 NVllum. †Officiales procuratoris cæſaris in cauſa ciuili debent conueniri coram ipſo procuratore. Sed in cauſa criminali coram præſide. hoc dicit. Sic videmus in ſcholari qui conuenitur coram
1 rectore in cauſa ciuili, [a] ſed in cauſa criminali coram poteſtate: vt no. in authen. habita. j. ne filius pro parte.

Quando liceat unicuique ſine iudice ſe uendicare ob publicam deuotionem. *Rubrica.*

1 *Quid ualeat ſtatutum diſponens, ut licitum ſit occidere uel offendere bannitum.*
2 *An permittendo offendi bannitum, uideatur permiſſum quod poſſit occidi.*
3 *Si aliquis fecit pacem cum inimico: & promiſit eum non offendere ſub pœna, & poſtea ille fuit bannitus, an poterit eum impunè offendere ex forma ſtatuti, ut non teneatur de pace rupta.*
4 *Statutum quòd uulneratus ab aliquo, uel percuſſus poſſit propria authoritate & uulnerantem uel percutientem ſimili uulnere uel percuſſione offendere, quod poterit talis huic ſuo fauori renunciare.*
5 *Si aliquis minatur alicui quòd ipſum interficiet, uadat per quancunque uiam, & uult quòd ille poſſit præuenire: & illum impunè occidere, ſi erat talis qui conſueuerat minas ſuas mandare executioni.*
6 *Vbi per legem uel ſtatutum permittitur offenſa non eſt licita defenſio.*

LEX I.

1 LIberam. †Viſum eſt in præcedentibus coram quibus iudicibus poſſit quis ius proſequi ſuum: in iſto tit. ponuntur caſus in quibus non expedit q̄ aliquem iudicem adeat, ſed propria authoritate pōt ius ſibi dicere. etiam occidendo, ſcilicet in nocturno depopulatore agrorum, & in robatore ſeu in latrone ſtratarum, & in deſertore militiæ. Nam licitum eſt tales occidere, & etiam capere: nec illis eſt licita defenſio, & ſi in captura ſe defendāt poſſunt occidi im
2 punè. & hoc eſt introductum ob publicam vtilitatem. † Et ideo dicunt doc. per iſtas ll. valere ſtatutum quo cauetur vt licitū ſit
b occidere, vel offendere bannitum. [b] quia concernit publicam vtilitatem. videbatur contrarium. quia permittit homicidium: ſed ſicut permittitur iudicibus & miniſtris reipubli. ita promittitur cuilibet priuato. quia in hoc ſunt miniſtri reipublicæ. † An autē permittēdo offendi bannitum, videatur permiſſum q̄ poſſit occidi. doc. videntur tenere q̄ ſic. quia appellatione offenſæ venit occiſio. & hoc cōſuluit Bar. in conſi. quod incipit. Statuto caſtri plebis. Illā q. plenè diſputat Gandinus circa fi. operis ſui. & Ioā. An. in addi. Spec. titu. de conſti. ſuper rubri. Alij diſtinguunt an ſit bannitus pro maleficio ex quo imponitur pœna mortis, & vere ſit hoc. an pro cauſa pecuniaria. & tūc ſecus. ſed communiter videntur teneri contrarium. ſi ſtatutum dicat q̄ bannitus à certum libris ſuprà poſſit impunè offendi. quia hoc fit vt timore huius veniat ad ſoluendum ſicut videmus in excommunicatione: quæ dicitur medicinalis. vt timore eius quis veniat ad obedientiam. & quia (vt dixi) tale ſtatutum concernit publicam vtili. cui quis non poteſt renunciare. vt l. ius publicum. ff. de pac. diſputat Bar. in q. quę incipit. Lucanę ciuitatis &c. & determinauit q̄
c ſi aliquis fecit pacem cum inimico, [c] & promiſit eum non offendere, ſi poſtea banniatur: vel eſt bannitus, q̄ poſſit poſtea per ſtatutum offendi bannitus, nō obſtante pace & promiſſione facta poterit eū offendere: nec tenebitur de pace rupta. nec incideret in pœnam. vide quod no. Ioā. An. in c. fruſtra. de regu. iur. l. j. lib. vj. in mercurialibus. Bal. no. in l. accuſatio. ſ. quod me. cau. dicit hoc eſſe verum quando fauore publico ſtatutum hoc permittetur. vt eſt quando permittit etiam cuilibet nō offenſo à bannito.
4 ſed ſi permitteret fauore priuato. vt † in ſtatu. florentino. quo cauetur q̄ vulneratus ab aliquo, vel percuſſus poſſit propria authorit. vulnerantē vel pcutientē ſimili vulnere vel percuſſione offendere. nā hoc cenſet facere ſtatutū potius in fauorē offenſi. vt habeat ſuæ iniuriæ vltionē: quā fauore publi. & tūc poterit huic fauori ſuo renuntiare. l. ſi quis in cōſcribendo. ſ. de pac. ideo faciendo pacē, & promittendo nō offendere: non poterit poſtea vti beneficio ſtatuti. Tene menti. quia ſubtiliter imaginatus eſt. & ibi oīno vide per eū.
5 † Per iſtū tex. ibi dū dicit. [minabatur.] videtur dicere Bald. q̄ ſi aliquis minatur alicui q̄ ipſum interficiet vadat per quācūq; viam. vult q̄ ille poſſit præuenire, & illum impunè occidere. per rationem quę hic ponitur. [melius eſt enim &c.] hoc eſt periculoſum dictū: nā homines frequenter ex iracundia vel ſuperbia prorūpūt ad talia verba, & tn̄ non facerēt. ideo melius eſt diſtinguere an ſit talis qui conſueuerat ſuas minas executioni mandare, & tunc, verum dicit Bald. aliàs ſecus ar. in l. famoſi. ſ. ij. vel iij. ff. ad l. iul. maieſt. vbi habet̄ q̄ lubricū linguæ nō debet facilæ ad pœnā trahi. Vidi tamen ſemel fuiſſe factū. quia: quidam bonus ciuis & apothecarius cū haberet verba cū quodam, ex iracundia dixit ego faciam te ſuſpendi & vadas per quancūq; viam velis. ille in paucos dies cū reperiret ipſum in horto interfecit ipſum. caueas ergo à talibus verbis ſi prudenter vis viuere: & non mineris alicui vnquā de offendēdo ipſum quia ſcribitur in marmore, & in medio pectoris. Not.
6 etiam in l. ſeq. † q̄ vbi per l. vel ſtatutum permittitur offenſa, nō eſt licita defenſio. ideo ſi quis vadat cā capiēdi bānitum pro pecunia, & bannitus ſe defendat, & illum interficiat, licet primò eſſet bannitus pro pecunia, nunc bānietur in perſonam. quod nō eſſet ſi defenſio fuiſſet licita. ad hoc ſ. de his qui ad eccle. confu. l. ſi ſeruus. in fin. & quod not. Bald. ſ. de infa. l. decuriones.

De inofficioſo teſtamento. *Rubrica.*

1 Poſtquam vidimus de iudicibus, coram quibus cauſæ ſunt tractandæ. ſequitur videre de ipſis cauſis. ſed quia cauſæ vtiles digniores ſunt, & maiores quàm particulares. vt eſt petitio hær. infra de peti. hære. l. ſi. volens ab illa incipere permittit iſtum titulum. In quo tractatur de querela inoffi. teſtam̄, quæ intentatur per filium exhæredatum contra hæredem ſcriptum, & per eam irritatur teſtamentum: & etiam aditio hæreditatis. & hæreditas deuoluitur ad cauſam inteſtati, & ſic aperitur via petitionis hæreditatis ab inteſtato. vnde eſt præparatoria petitionis hæreditatis, E atequā filius in ea obtineat, non habet petitionem hæreditatis. nec eam intentare poteſt ſicut & tit. ad exhi. vel actio ad exhibendū eſt pręparatoria rei ven. l. ad rem mobilem. ff. de procu.

2 *Petitio hæreditatis directa contra quem detur? & quid de utili?*
An petitio hæreditatis directa uel utilis, ſit idem quòd querela?
3 *Querela quando datur contra fideicommiſſarium uniuerſalem poſt reſtitutam hæreditatem, ſi fertur ſententia ſuper querela contra teſtamentum: & ſic reſcinditur: & nūc uult exhæredatus intentare petitionem hæreditatis contra fideicommiſſarium poſſidentem, an illa petitio erit utilis, uel directa?*
4 *Hæres ſi fuit grauatus reſtituere partem hæreditatis, & ita reſtituit: an ſi actum eſt cōtra fideicommiſſarium, & obtentum, ſententia præiudicabit hæredi in parte quæ ſibi remanſit?*
Quid econuerſo, ſi actum eſt contra hæredem?
5 *An iſta lex hodie non procedat per auth. ex cauſa: qui rupto teſtamento per querelam legata & fideicommiſſa firma permanent: licet rumpatur directa inſtitutio.*

LEX. I.

1 CVm de inofficioſo. † Contra fideicōmiſſarium vniuerſalem qui bona poſſidet, datur querela inofficioſi teſtamēti. qua plata cōtra eūdē datur petitio hæreditatis: tanquam contra poſſidentem pro hærede: vel pro poſſeſſore. hoc dicit. Sed ante eam prolatam i. eſt antequam ſit ſententia reſciſſoria teſtamenti, non poſſidet vel pro poſſeſſore habetur. quia ille qui taliter poſſidet, non eſt hæres licet reputet ſe hæredem: ideo datur contra eum petitio hæreditatis. quæ non daretur ſi eſſet verus hæres cum illa actio detur vero hæredi contra illum qui non eſt verus hęres. ſed poſſidet tanquam verus hęres vtiliter tamen. quia per reſtitutionē hæreditatis tranſeunt vtilia. & fideicommiſſarius loco hæredis habetur. vt l. ſi filius. ff. quod cum eo. ideo nō datur petitio here.

a ¶ Cauſa ciuili. Adde Frāci. paui. i tracta. de ptāte capituli ſe de va. in x. q. ij. ptis.
b ¶ Bānitū. Adde Nellū in trac. de bānitis vbi diffusè: & an poſſit offendi qū appellauit: vide p Bar. in l. iij. ſ. ſi ſeru⁹ ff. de acqui poſ. in l. j. ff. nil no. app. interpo. & i l. qui à latronibus. in ſ. ſi q̄s. ff. de teſta.
c ¶ Inimico. Adde qd ſi feci pacē cū titio & pmiſi eū nō offendere ſub certa pœna. qd ſi conſanguineus offendit eū, an dicat⁹ Titius incidit i pœnā: vide Pet. de anch. in c. ſciāt cūcti de elec. li. vj. Ant. de Bu. & Io. de imo. in c. ij. de renun.